

Pařížská mírová konference a poválečné uspořádání

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Po první světové válce

Vítězné mocnosti

- Velká Británie
- Francie
- USA
- Itálie
- Japonsko

Poražené mocnosti

- Německo
- Rakousko – Uhersko
- Osmanská říše
- Bulharsko
- (Rusko)

Pařížská mírová konference

- 18. 1. 1919 – 21. 1. 1920
- „Velká pětka“: Spojené království (David Lloyd George), Francie (Georges Clemenceau), Itálie (Vittorio Orlando), USA (Woodrow Wilson) a Japonsko
- Další státy s dílčími zájmy: 27+5 dominií
- Uzavření mírových smluv

14 bodů W. Wilsona I. část

Naším programem je tudíž program světového míru a tento program, jediný možný program, je podle našeho názoru následující:

I.

Veřejné dohody o míru, veřejně dohodnuté, po nichž nebude už tajných dohod mezinárodních jakéhokoli druhu; diplomacie bude vždy postupovat přímo před zraky veřejnosti.

II.

Naprostá svoboda plavby na mořích, mimo pobřežní vody v míru i ve válce, s výjimkou případu, kdy moře mohou býti zcela nebo částečně uzavřena při mezinárodní akci, prováděné s tím, aby bylo vynuceno plnění mezinárodních závazků.

III.

Co nejúplnější odstranění všech hospodářských přehrad a zavedení rovnosti v hospodářských stycích mezi všemi národy, které přijímají mír a sdruží se k jeho zachování.

IV.

Budou dány a přijaty přiměřené záruky, že zbrojení států bude sníženo na nejnižší míru, slučitelnou s jejich domácí bezpečností.

V.

Dobrovolná, nepředpojatá a naprosto nestranná úprava veškerých koloniálních požadavků, při níž bude přísně zachována zásada, že při rozhodování o všech takových otázkách svrchovanosti musí zájmy národů, o které jde, míti stejnou váhu jako spravedlivé požadavky vlád, jejichž nárok má býti vymezen.

VI.

Vyklizení celého ruskému území a takové uspořádání všech otázek Ruska se týkajících, které bude zaručovat nejlepší a nejsvobodnější součinnost všech ostatních národů světa k tomu, aby Rusku zajistily ničím nerušenou možnost určovat si nezávisle svůj vlastní politický rozvoj a státní politiku a aby Rusko ujistily, že bude srdečně přivítáno ve společnosti svobodných států se zřízením, které si samo vybere; a více než přivítáno, že se mu dostane pomoci všech druhu, jíž by potřebovalo a samo si přálo; způsob, jakým budou vůči Rusku jeho bratrské národy v budoucích měsících postupovat, bude trpkou zkouškou jejich dobré vůle a jejich pochopení pro potřeby Ruska na rozdíl od jejich vlastních zájmů, jakož i jejich rozumné a nesobecké sympatie.

VII.

Belgie - celý svět s tím bude souhlasit - musí býti vyklizena a obnovena bez jakýchkoli pokusů o omezení svrchovanosti, jíž požívá stejně jako všechny ostatní svobodné národy. Žádný jiný čin neposlouží tak jako tento, aby mezi národy byla obnovena důvěra v zákony, které samy ustanovily a určily k tomu, aby řídily jejich vzájemné styky. Bez tohoto ozdravujícího činu se celá stavba a platnost mezinárodního práva navždy oslabí.

14 bodů prezidenta Wilsona (pokračování)

- VIII.
Celé území Francie budiž osvobozeno, obsazené části vráceny a bezpráví, které na Francii spáchalo Prusko v roce 1871 ve věci Alsaska-Lotrinska a které kalilo světový mír téměř padesát let, budiž napraveno, aby mohl býti obnoven mír v zájmu všech.
- IX.
Hranice Itálie nechť jsou upraveny podle zřetelně seznatelných národnostních hranic.
- X.
Národům Rakousko-Uherska, jehož místo mezi národy přejeme si míti zachováno a zajištěno, budiž dána co nejvolnější možnost autonomního rozvoje.
- XI.
Rumunsko, Srbsko a Černá Hora nechť jsou vyklizeny; obsazená území vrácena; Srbsku přiznán volný a bezpečný přístup k moři a vzájemné vztahy jednotlivých balkánských států nechť jsou určovány přátelskou dohodou podle historicky vytvořených hranic a národnostní příslušnosti; k tomu třeba připojit mezinárodní záruky politické a hospodářské nezávislosti a územní celistvosti jednotlivých balkánských států.
- XII.
Tureckým částem nynější říše otomanské budiž zajištěna bezpečnost a svrchovanost; avšak ostatním národnostem, které žijí nyní pod tureckou vládou, třeba spolehlivě zajistit bezpečnost života a naprosto nerušenou možnost volného a samostatného rozvoje; Dardanely nechť jsou trvale otevřeny jakožto volná cesta pro lodi a obchod všech národů pod záštitou mezinárodních záruk
- XIII.
Je třeba zřídit nezávislý polský stát, který by zahrnoval území obývané nesporně polským obyvatelstvem, zajistit mu volný a bezpečný přístup k moři a zaručit mezinárodní úmluvou jeho politickou a hospodářskou nezávislost i územní celistvost.
- XIV.
Je nutno vytvořit všeobecné sdružení národů na základě zvláštních dohod k tomu cíli, aby byly dány vzájemné záruky politické nezávislosti a územní celistvosti jak velkým, tak i malým státům.

Zdroj: SOVADINA, Jiří. Čtrnáct bodů prezidenta Wilsona. 2012. <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/ctrnact-bodu-prezidenta-wilsona-8-1-1918/> [30. 8. 2018]

Versailleská mírová smlouva 28. 6. 1919

- Územní změny: ztráta Alsaska-Lotrinska, Eupen a Malmedy, severní Šlesvicko, části Poznaňska, Pomořanska, Záp. Pruska, Hlučínsko, Sársko a Gdaňsk kontroluje Spol. národů, demilitarizace Porýní
- Ztráta kolonií (Německá Nová Guinea, Německá jihozápadní Afrika, Německý Kamerun, Togoland, Německá východní Afrika, Samoa, Kiau-čou)

Versailleská mírová smlouva – pokračování

- Zrušení branné povinnosti
- Armáda max. 100 tis. mužů, námořnictvo 15 tis. mužů, důstojníků 4 000 mužů
- Válečné loďstvo bylo zredukováno a zbaveno ponorek (mohlo mít pouze šest bitevních lodí, šest křižníků a dvanáct torpédoborců)
- Zákaz letecké zbraně jakéhokoli typu
- Generální štáb byl rozpuštěn a Německo nesmělo vyvíjet a vyrábět „ofenzivní“ zbraně.
- + faktická tvorba Společnosti národů

Otázka válečných reparací

- Článek 231 VS: *„Německo a jeho spojenci jsou jako původci odpovědni za všechny ztráty a škody, jež utrpěli vlády spojené a sdružené a jejich státní příslušníci následkem války vnucené jim napadením od Německa a spojenců.“* (Zdroj: LIPOVSKÁ, Hana. *Moderní ekonomie: jednoduše o všem, co byste měli vědět.* Praha 2017, s. 197.)
- Celková suma byla určena komisí zastupující státy Dohody
- V lednu 1921 byly reparace vyčísleny na 269 miliard marek
- Později toho roku byla částka zredukována na 132 miliard marek

Rakousko 10. 9. 1919: Saint-Germain-en-Laye

- Územní změny v prospěch Československé republiky, Království SHS, Itálie, Polska a Rumunska
- Zákaz spojování s Německem
- Pouze profesionální armáda o velikosti 30 tisíc vojáků.
- Nutnost zničit továrny na zbraně a výzbroj
- „Předměstské“ smlouvy vycházely z Versailleské mírové smlouvy uzavřené s Německem, proto se zde v podmínkách pro vnitrozemské Rakousko objevily absurdity, jako byl například zákaz ponorek

Trianonská smlouva 4. 6. 1920: Maďarsko

- Ztráta 70 % území a 60 % obyvatel
- ČSR získala Slovensko a Podkarpatskou Rus.
- Rumunsko získalo Sedmihradsko a část Banátu
- Jihoslované převzali celé Chorvatsko, Dalmácii a zbývající teritorium Banátu. Vzniká Království Srbů, Chorvatů a Slovinců (Království SHS, později známé jako Jugoslávie)
- Její armáda nesměla překročit limit 35 000 mužů a Dunaj přešel pod mezinárodní kontrolu.
- Maďaři se s důsledky Trianonské smlouvy dodnes plně nesrovnali

Neuillyská smlouva byla podepsána podepsaná 27. listopadu 1919

- Bulharsko ztratilo Thrákii ve prospěch Řecka a přišlo tak o přístup k Egejskému moři
- Část Makedonie získalo Království SHS.
- Rumunsko získalo Dobrudžu.
- Bulharská armáda nesměla sestávat z více než 20 000 mužů, kteří nesměli být vyzbrojeni těžkými zbraněmi.
- Zákaz válečného loďstva.
- Bulharsko zároveň mělo zaplatit reparace ve výši 2,6 miliardy zlatých franků.

Problematický mír s Tureckem

- Sèvreská smlouva: 10. srpna 1920
- Znamenala by ztrátu 4/5 území
- Reparace
- Omezení armády na 50 000 mužů, zabavení válečného loďstva
- Povstání v čele s Mustafou Kemalem (Atatürkem) => Lausannská smlouva z roku 1923, jež nebyla tak tvrdá jako Sèvreská smlouva a ustanovila Turecko v dnešních hranicích

Otázka německých reparací

- 1921: 132 mld. Zlatých Marek
- 1923: neplacení reparací Německem, Rúrská krize – francouzská a belgická vojska okupují Porúří
- Německá vláda vyzvala obyvatelstvo k pasivní rezistenci příčinou hyperinflace
- Okupace trvala až do konce srpna 1925

Bundesarchiv, Bild 102-00121
Foto: o. Ang. | 15. Juli 1923

Protest proti okupaci, Zdroj:
Bundesarchiv, Bild 102-00121 / CC-BY-SA
3.0,
[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:
:Bundesarchiv Bild 102-
00121, M%C3%BCnchen, Turnfest, Festz
ug.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bundesarchiv_Bild_102-00121_M%C3%BCnchen_Turnfest_Festzug.jpg) [20. 8. 2018]

Německý plakát, 1923, Zdroj:
Neznámý autor,
[https://commons.wikimedia.o
rg/wiki/File:Mich_zwingt_ihr
nicht_\(1923\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mich_zwingt_ihr_nicht_(1923).jpg) [20. 8. 2018]

Hyperinflation

Date	German Marks needed to buy one ounce of gold
Jan 1919	170.00
Sept 1919	499.00
Jan 1920	1,340.00
Sept 1920	1,201.00
Jan 1921	1,349.00
Sept 1921	2,175.00
Jan 1922	3,976.00
Sept 1922	30,381.00
Jan 1923	372,477.00
Sept 1923	269,439,000.00
2 Oct. 1923	6,631,749,000.00
9 Oct, 1923	24,868,950,000.00
16 Oct, 1923	84,969,072,000.00
23 Oct, 1923	1,160,552,882,000.00
30 Oct, 1923	1,347,070,000,000.00
5 Nov, 1923	8,700,000,000,000.00
30 Nov, 1923	87,000,000,000,000.00

Zdroj: GREY, P., et. al., *Cambridge Igcse and O level history*. Cambridge 2018, s. 31.

Dawesův plán

- Ch. G. Dawes, americký viceprezident a finančník
- Cíl hospodářského oživení Německa
- Nové schéma plateb německých reparačních splátek
- 1. rok 1 mld. marek a až v 5. roce mělo začít s placením 2,5 miliardy marek ročně, tedy jak určoval původní rozvrh.
- Německu mělo být také dovoleno obdržet finanční půjčku ve výši 800 milionů marek. Německá centrální banka pod mezinárodním dohledem.

Goldene Zwanziger

- 1926 Německo ve SN
- Zlepšování ekonomiky, pokles nezaměstnanosti
- Závislost na americkém kapitálu
- „Výmarská kultura“ (např. Bauhaus)
- Od roku 1925 prezidentem maršál Paul Von Hindenburg (jeden z nejvýznamnějších německých velitelů I. světové války)

Youngův plán (1929)

- Owen Daniel Young (27. října 1874 – 11. červenec 1962)
- Snížil výši plateb reparací o 20 % na 112 mld. zlatých Marek
- Průměrné roční splátky 1,7 mld., zpočátku jen 0,74 mld. (do roku 1988)

Hooverovo moratorium

- Herbert Hoover – prezident za Republikánskou stranu 1929–1933, předtím byl také ministr obchodu
- 1931
- přerušeni německých plateb reparací, válečných dluhů a mezinárodních půjček na dobu jednoho rok
- Cíl zajistit americké investice do německé ekonomiky tvrdě stížené krizí

Lausannská konference (léto 1932)

- Po zaplacení 3 mld. zlatých Marek bude Německo osvobozeno od dalšího splácení reparací
- Technicky se ovšem tento plán zhroutil, protože snížení splátek odmítl Kongres USA v prosinci 1932
- V Německu se navíc dostal roku 1933 k moci Adolf Hitler, který všechny další platby odmítl

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

